

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมัยพุทธกาลเมื่อพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติพระวินัยแล้ว พระวินัยนั้นจะถูกถ่ายทอดต่อกันด้วยมุขปาฐะ เป็นอันว่า ภิกษุสงฆ์ศิษย์สำนักต่างๆ ในพุทธศาสนาจะได้ทราบพระวินัยนั้นทั้งหมด และจะต้องถือปฏิบัติตามพระวินัยอย่างเคร่งครัด หากมีการกระทำอันเป็นการผิดต่อพระวินัย จะมีพระวินัยธร ทำหน้าที่เป็นผู้พิพากษาคัดสินคดี โดยปรับอาบัติแก่ภิกษุผู้กระทำความผิดการปรับโทษนั้นที่มีโทษทางบ้านเมือง เช่นทางบ้านเมืองปรับโทษผู้กระทำความผิดเรื่องนั้นๆ ถึงประหารชีวิต ก็ทรงปรับโทษภิกษุผู้กระทำความผิดในเรื่องเดียวกัน ถึงขาดจากความเป็นพระภิกษุ^{*}

พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงพระธรรมวินัยไว้เป็นอย่างดี บุคคลผู้ไม่เข้าใจในพระพุทธศาสนาอย่างทั่วถึง อาจเกิดความสงสัยว่า เพราะเหตุไร พระองค์จึงทรงมีปฏิปทาที่ตรงข้ามกับความเป็นสัพพัญญูอย่างไรก็ตาม พระองค์ทรงมี พระประสงค์ที่ชัดเจนที่ทำให้ต้องทรงกระทำอย่างนั้น เช่น การไม่บัญญัติสิกขาบทไว้ล่วงหน้า เพราะไม่ประสงค์จะให้ผู้ที่เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา เกิดความรู้สึกอึดอัดจนไม่สามารถ ปฏิบัติธรรมได้ เพราะต้องคอยระวังสิกขาบทเกรงว่าจะมีการล่วงละเมิด การไม่บัญญัติ สิกขาบทไว้ล่วงหน้า จึงเป็นวิธีการชักนำคนให้เข้ามาสู่พระพุทธศาสนา ทำให้เผยแผ่ พระพุทธศาสนาได้รวดเร็ว และแผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง แต่ถ้าพระพุทธเจ้าจะทรงบัญญัติสิกขาบทไว้ล่วงหน้า เพื่อหวังจะป้องกันไม่ให้เกิดการล่วงละเมิด ก็อาจถูกมองว่าเป็นการกีดกันคนให้ออกห่างจากพระพุทธศาสนา การบัญญัติ พระวินัยให้เสร็จพร้อมกันทีเดียว แม้จะเป็นวิธีการป้องกันการกระทำความผิดซึ่งจะเกิดขึ้น ในอนาคต แต่ก็เป็นการป้องกันตัวบุคคลผู้จะกระทำความผิด

*วิ.มหา (ไทย) ๑/๕๑/๖๐-๖๒.

ด้วยปณัตติวัชชะ^๒ กับโลกวัชชะสองคำนี้เป็นศัพท์บัญญัติทางพระวินัยผู้ศึกษาส่วนมากมักไม่เข้าใจหรือเข้าใจคลาดเคลื่อนจากความหมายที่ถูกต้องเช่นเข้าใจว่าปณัตติวัชชะ ความผิดตามพระวินัยบัญญัติไว้โลกวัชชะ ความผิดที่ชาวโลกติเตียนการให้ความหมายเพียงเท่านี้ไม่เพียงพอ เพราะโลกวัชชะมีความหมายกว้างกว่าความผิดที่ชาวโลกติเตียน ซึ่งรวมถึงความผิดที่มีโทษทางโลกด้วย

ดังนั้นปัญหาของการล่วงละเมิดต่อพระวินัยดังกล่าวไม่เป็นผลดีต่อพระภิกษุสงฆ์และชาวโลก เพราะนักบวชจะต้องรักษาพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เพื่อป้องกันการว่ากล่าวของชาวโลกได้ ดังที่พระพุทธเจ้าทรงเป็นแบบอย่างที่ดี เพราะถ้าหากไม่มีการปฏิบัติตามพระวินัยหรือละเมิดพระวินัยก็จะส่งผลต่อพระภิกษุโดยส่วนรวมและประการสำคัญที่ยังความเสื่อมศรัทธาต่อพุทธศาสนิกชน เพราะความประพฤติไม่เหมาะสมของพระภิกษุการที่ชุมชนที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคม มีกิจกรรมร่วมกันและอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกเป็นระเบียบเรียบร้อยได้นั้นต้องมีกฎข้อบังคับควบคุมความประพฤติ มีกติกาข้อตกลงร่วมกัน มีกฎหมาย บุคคลใดฝ่าฝืนก็ถูกลงโทษ ในพระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน เมื่อมีผู้เข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมสงฆ์พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติพระวินัยเพื่อปกครองสงฆ์ พระวินัยในทางพระพุทธศาสนาเป็นกฎข้อบังคับที่นำผู้ปฏิบัติประพฤติตาม พระวินัยเป็นข้อปฏิบัติที่นำไปสู่ความหลุดพ้นเพราะทำให้เกิดความสำรวม ระวัง ความสำรวม ทำให้เกิดความไม่เดือดร้อนใจสามารถดับกิเลสได้

ดังนั้นจึงต้องมีการศึกษาเปรียบเทียบปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนา เกรวาทให้เห็นถึงความเหมือนกันและความแตกต่าง ตามวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ เพื่อศึกษาโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเกรวาท เพื่อศึกษาปณัตติวัชชะในพระพุทธศาสนาเกรวาท และเพื่อเปรียบเทียบปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเกรวาท

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

^๒พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต,พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์,(กรุงเทพมหานคร: บริษัทธนรัชการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๒๓๔.

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาปณัตติวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยมุ่งศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือศึกษาปณัตติวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท ศึกษาโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศึกษาเปรียบเทียบปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านเอกสารศึกษาค้นคว้าข้อมูลคือ เอกสารชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๕ และเอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ วรรณคดีและหนังสือ เป็นต้น

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ปณัตติวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นอย่างไร

๑.๔.๒ โลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นอย่างไร

๑.๔.๓ การเปรียบเทียบปณัตติวัชชะกับโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นอย่างไร

๑.๕ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๑.๕.๑ โลกวัชชะ หมายถึงความผิดที่มนุษย์ทำขึ้น เป็นความผิด เป็นความเสียหาย เช่น ข่มขืน การโจรกรรม ทบตีกัน เป็นต้น บางอย่างเป็นความเสียหายที่ชาวโลกติเตียน ถือว่าไม่เหมาะสมกับความเป็นสมณะ เช่น คีเมสุรา เป็นต้น จึงเป็นโทษทางโลก

๑.๕.๒ ปณัตติวัชชะ หมายถึง ความผิดที่เป็นโทษทางพระบัญญัติ คือ คนสามัญทำเข้า ไม่เป็นความผิด ไม่เป็นความเสียหาย ผิดเฉพาะแก่ภิกษุ โดยฐานะละเมิดพระบัญญัติ เช่น ฉันทอาหารในเวลาวิกาล บุคดิน เป็นต้น

๑.๕.๓ การเปรียบเทียบ หมายถึงการเปรียบเทียบปณัตติวัชชะกับโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาทถึงความเหมือนและความแตกต่างกันใน ๕ ประเด็น คือ ๑) ความหมาย ๒) มูลเหตุการณบัญญัติ ๓) องค์ประกอบแห่งอาบัติ ๔) โทษแห่งการล่วงละเมิด ๕) ประโยชน์แห่งการไม่ล่วงละเมิด

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๖.๑ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้กล่าวไว้ในหนังสือวินัยมุข เล่ม ๑ กล่าวคือ อานิสงส์แห่งการปฏิบัติตามพระวินัย ว่าผู้ใดปฏิบัติตามดีแล้วก็ไม่ต้องเกิดวิปัสสาร เข้ากับหมู่ภิกษุอย่างไม่เก้อเขิน ไม่ต้องเกรงความผิดเปรียบเหมือนผู้ไม่เคยทำผิดกฎหมายบ้านเมือง ไม่ต้องถูกจองจำหรือตัดสินความผิดตามกฎหมายบ้านเมือง^๑ สິลมี อานิสงส์ในองค์ของศีล ดังนั้นศีลที่ภิกษุประพฤติดีแล้ว มีการไม่เดือดร้อนเป็นผล เป็นอานิสงส์และ พระพุทธองค์ตรัสแก่ฤๅหบดีว่าคบดีผู้มีสติเต็มที่ย่อมมีโกะกองใหญ่ กล่าวคือความไม่ประมาทอันเป็นของมรณอย่างยอดเยี่ยมผู้มีสติเต็มที่ย่อมมีเกียรติอันรุ่งโรจน์ไปผู้มีสติเต็มที่ย่อมมองอาจแกล้วกล้าในที่ประชุมแห่งหมู่ภิกษุหรือพราหมณ์ หรือคหบดี หรือสมณะ ผู้มีสติเต็มที่ย่อมมีสติไม่หลงพันเพื่อน ผู้มีสติเต็มที่ย่อมไปแล้วไปสู่สุคติ

๑.๖.๒ สมเด็จพระพุทธอาจารย์ (อาจารย์มหาเถร) ในคัมภีร์วิทิมรรค ได้กล่าวว่า อานิสงส์แห่งศีล ศีลนั้นมีอันได้ซึ่งคุณเป็นอันมากมีความไม่เดือดร้อนเป็นต้นเป็นอานิสงส์ สมดังที่พุทธพจน์ที่ตรัสไว้ว่า อานันทะ กุศลศีลมีความไม่เดือดร้อนเป็นผล เป็นศีลสมบัติ ๕ ประการ (๑) ย่อมประสบกองแห่งโกะทรรพอันยิ่งใหญ่ซึ่งมีความไม่ประมาทเป็นเหตุ (๒)

^๑สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส, วินัยมุข ๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๑๘.

เกียรติศัพท์อันงามของบุคคลผู้มีศีลสมบุรณ์ยอมฟุ้งขจรไป (๓) เข้าสังคมโดยยอมมองอาจไม่ก่อเงิน (๔) เป็นผู้ไม่หลงกาลกิริยาเวลาตาย (๕) เบื้องหน้าแต่กายดับยอมเข้าถึงสุคติ^๔

๑.๖.๓ พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต) กล่าวไว้ในหนังสือพจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์คือ ปณัตตวัชชะอาบัติที่เป็นโทษทางพระบัญญัติคือคนสามัญทำเข้าไม่เป็นความผิดความเสีย เป็นผิดเฉพาะแก่ภิกษุ โดยฐานละเมิดพระบัญญัติเช่น จันอาหารในเวลาวิกาล ขุดดินใช้จิวรที่ไม่ได้ฟันทუნ่งนอนบนเตียงตั้งที่ไม่ได้ตรึงทำให้แน่น เป็นต้น^๕ โทษวัชชะอาบัติที่เป็นโทษทางโลกคือคนสามัญที่มีใช้ภิกษุทำเข้าก็เป็นความผิดความเสียหายเช่น โจรกรรมฆ่ามนุษย์ทุบตีกัน ต่กันเป็นต้นบางทีว่าเป็นข้อเสียหายที่ชาวโลกเขาติเตียนถือว่าไม่เหมาะสมกับสมณะเช่น คี๋มสุรา เป็นต้น

๑.๖.๔ ปญญา ใช้บางยางได้กล่าวไว้ในหนังสือ ๔๖ อุบาสิกาพุทธสาวิกาในสมัยพุทธกาลอุบาสิกาวานางวิสาชาได้รับเชิญเข้าไปในสกุลหนึ่ง ทำให้เห็นพระอุทายืนนั่งอยู่ในที่ลับหูลับตา พอที่จะเสพเมถุนได้กับสาวน้อยคนหนึ่ง นางเห็นแล้วได้เตือนว่า"ข้าแต่พระคุณเจ้าการที่พระคุณเจ้านั่งในที่เช่นนี้ไม่เหมาะ ไม่ควร แม้พระคุณเจ้าจะไม่ได้คิดอะไรเช่นนั้นก็จริง แต่การที่จะบอกพวกชาวบ้านให้เชื่อนั้น ไม่ได้ทำได้ง่าย "พระอุทาย่ถูกกล่าวตักเตือนด้วยความหวังดีก็ไม่เชื่อฟัง นางวิสาชาจึงบอกแก่ภิกษุทั้งหลาย และกราบทูลให้พระพุทธเจ้าทรงทราบ ให้ประชุมสงฆ์ตรัสเรียกพระอุทาย่เข้าเฝ้าแล้วทรงบัญญัติห้ามภิกษุรูปเดียวนั่งในที่ลับพอที่จะทำการได้กับมาตุคามพุดถึงลักษณะพฤติกรรมไว้ ๓ ทาง คือปาราชิก สังฆาติเสส และปาจิตติย^๖

๑.๖.๕ พ.อ. ปิ่นมุกกันต์กล่าวไว้ในหนังสือมงคลชีวิตว่าวินัยทางโลกคือระเบียบควบคุมคนในสังคมหนึ่งๆเป็นคำสั่งของสังคมให้ทำหรือไม่ให้ทำในบางสิ่งบางอย่าง เรียกว่าพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกากฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบ แบบแผน ธรรมเนียม คำสั่ง

^๔สมเด็จพระพุทธาจารย์(อาจอาสภมหาเถร) คัมภีร์วิสุทธิมรรค, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทประยูรปริ้นต์ติ้งจำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๓.

^๕พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ. ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทธนธัชการพิมพ์, ๒๕๕๓), หน้า ๒๓๔.

^๖ปญญา ใช้บางยาง, ๔๖ อุบาสิกาพุทธสาวิกาในสมัยพุทธกาล, พิมพ์ครั้งที่๑, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พระพุทธศาสนาธรรมสภา, ๒๕๕๒), หน้า ๕๐.

ประกาศ กติกา วินัยทางธรรม คือพุทธศาสนามี ๒ อย่างคือ ของบรรพชิต เรียกว่าอานาการียวินัย เป็นข้อปฏิบัติสำหรับบรรพชิตหรือนักบวช เช่น ภิกษุ ภิกษุณี สามเณร เป็นต้นของคฤหัสถ์ เรียกว่า อานาการียวินัยเป็นข้อปฏิบัติสำหรับบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่นักบวช^๖

๑.๖.๖ เสฐียรพงษ์วรรณปกกล่าวไว้ในหนังสือคำบรรยายพระไตรปิฎกว่าคำสอนของพระพุทธองค์มีมากมายเกินความสามารถของปัจเจกบุคคลคนเดียวจะจดจำได้หมดจึงได้มีการแบ่งหน้าที่กันในหมู่สงฆ์ให้บางรูปที่เชี่ยวชาญทางพระวินัยรับผิดชอบท่องจำทางพระวินัยเรียกว่าวินัยธรให้บางรูปปรับหน้าที่ท่องจำพระสูตรเรียกว่าธัมมธร^๗

๑.๖.๗ สุชีพ ปุณฺณานุภาพกล่าวไว้ในพระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชนได้กล่าวว่า แคว้นวัชชีเกิดเหตุพิภักดิ์พระสุทินกลับจากไปบิณฑบาต แล้วเดินทางไปกลั่นทามบ้านเกิดของตน ความทราบถึงบิดามารดาจึงนิมนต์ไปฉันที่บ้าน มารดานำสมบัติมาล่อเพื่อให้สีก แต่พระสุทินไม่ยอม มารดาพระสุทินจึงรอให้ภรรยาเก่าของพระสุทินมีระดู ได้กำหนดจะมีบุตรได้จึงพานางไปหาพระสุทินที่ป่ามหาวัน ชวนให้สีกอีก พระสุทินก็ไม่ยอม จึงกล่าวว่า ถ้าไม่สีกก็ขอพืชพันธุ์ไว้สืบสกุล ครั้งนั้นยังไม่มีการบัญญัติพระวินัยห้ามเสพเมถุน พระสุทินเข้าใจว่าเป็นเรื่องพอทำได้เพื่อให้มีบุตรสืบสกุลจึงเสพเมถุนด้วยภรรยาของตน เมื่อพระสุทินเสพเมถุนแล้วก็เกิดความไม่สบายใจขึ้นภายหลัง ชุบพอมภิกษุทั้งหลายทราบความจึงพากันติเตียน ทรงบัญญัติสิกขาบท ห้ามเสพเมถุนแก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิด^๘

๑.๖.๘ ศาตราจารย์แห่งโรงพิมพ์เลียงเชียง กล่าวไว้ในหนังสือธรรมวิภาคและคิธิปฏิบัติ ฉบับมาตรฐานอธิบายว่า ลักษณะสำหรับตัดสินคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาเรียกว่า ลักษณะตัดสินธรรมวินัย ในครั้งพระพุทธกาลมักมีคนอ้างว่านี่เป็นธรรมนี้เป็นวินัยนี้เป็นคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า คำอ้างนั้นถูกบ้างผิดบ้าง พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงลักษณะตัดสินธรรมวินัย เพื่อให้ได้ยินได้ฟังถือเป็นหลักวินิจฉัยว่านั่นเป็นธรรม นั่นเป็นวินัย นั่นเป็นคำสั่ง

^๖พ.อ. ปิ่นมุกกันต์, มงคลชีวิต, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์คลังวิทยา, ๒๕๐๕), หน้า ๒๔๓.

^๗เสฐียรพงษ์วรรณปก, คำบรรยายพระไตรปิฎก, พิมพ์ครั้งที่๒, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘.

^๘สุชีพ ปุณฺณานุภาพ, พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน, พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๑๔๑.

สอนของพระพุทธเจ้าจริงหรือไม่จริง ในที่นี้มีลักษณะ ๘ ประการ คือ ธรรมเหล่าใดเป็นไป (๑)เพื่อความคลายกำหนด (๒)เพื่อความปราศจากทุกข์ (๓)เพื่อความไม่สะสมกองกิเลส (๔)เพื่อความอยากอันน้อย (๕)เพื่อความสันสันโดยยินดีในของที่มีอยู่ (๖)เพื่อความสัจจากหมู่ (๗)เพื่อความเพียร (๘)เพื่อความเลี้ยงง่าย ธรรมเหล่านี้พึงรู้อย่างนี้เป็นธรรมเป็นวินัย เป็นคำสั่งสอนของพระศาสดา^{๑๐}

๑.๖.๕ พระมหาวสันต์ กิตติโสภโณ (สอนศรี) ได้ศึกษาวิเคราะห์เรื่องความมีวินัยที่ปรากฏในมงคลสูตร พบว่า (๑) แนวคิดเรื่องความมีวินัยที่ปรากฏในมงคลสูตร ความมีวินัยนั้นเป็นอุบายเครื่องรักษาดน และหมู่คณะให้อยู่เป็นปกติสุขทั่วถึงกัน เป็นระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับสำหรับควบคุมความประพฤติทางกายของคนในสังคมให้เรียบร้อยดีงาม เป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกัน จะได้อยู่ร่วมกันด้วยความสุขสบายไม่กระทบกระทั่งกัน และให้ห่างไกลจากความชั่วทั้งหลาย วินัยที่ตนฝึกฝน รักษา ปฏิบัติ และศึกษาดีแล้ว ย่อมให้ประโยชน์ ทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์^{๑๑}

๑.๖.๑๐ วิวรรณ สายแสง ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบพระวินัยของภิกษุกับภิกษุณีในพุทธศาสนาเถรวาท ศึกษาเฉพาะกรณีปาจิตตีย์ พบว่าในจำนวนสิกขาบทของฝ่ายภิกษุและฝ่ายภิกษุณีนั้น เมื่อพิจารณาโดยละเอียดแล้วจะเห็นว่า สิกขาบทที่ภิกษุณีจะพึงรักษามีมากกว่าของภิกษุ เพราะมีสิกขาบทที่จำกัดเฉพาะความเป็นหญิงจริงร่วมอยู่ด้วย และมีโอกาสที่จะกล่าวติเตียนพระภิกษุและภิกษุณีได้หากมีการล่วงละเมิดที่เป็นทั้งปณณัติ วัชชะและโลกวัชชะ^{๑๒}

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ายังไม่พบว่ามีผู้ใดทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ และที่สำคัญยังไม่มีตำรา หนังสือที่เกี่ยวกับเรื่องนี้มากนัก เพียงแต่ให้

^{๑๐} ณาจารย์แห่งโรงพิมพ์เลียงเชียง, ธรรมวิภาคและคิปปปฏิบัติ ฉบับมาตรฐาน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โรงพิมพ์เลียงเชียง, ๒๕๔๖), หน้า ๑๑๐ - ๑๑๑.

^{๑๑} พระมหาวสันต์ กิตติโสภโณ (สอนศรี), การศึกษาวิเคราะห์เรื่องความมีวินัยที่ปรากฏในมงคลสูตร, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๑๒} วิวรรณ สายแสง, การศึกษาเปรียบเทียบพระวินัยของภิกษุกับภิกษุณีในพุทธศาสนาเถรวาท : ศึกษาเฉพาะกรณีปาจิตตีย์, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

ความเห็นไปต่างแง่ ต่างมุมเท่านั้น ซึ่งข้อดีของการทบทวนเอกสารทำให้ทราบแนวทางและวิธีการดำเนินการไปในทางถูกต้อง เพื่อให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ที่สุด

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร(Documentary Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

๑.๗.๑ ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ(Primary Source) ได้แก่ ข้อมูลจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๕

๑.๗.๒ ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ(Secondary Source) คือ ข้อมูลจากคัมภีร์พระไตรปิฎกอรรถกถา และหนังสือที่เกี่ยวข้อง

๑.๗.๓ วิเคราะห์ข้อมูลและข้อเสนอแนะ

๑.๗.๔ เสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์(Descriptive Analysis)

๑.๘ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๘.๑ ทำให้ทราบปณัตติวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๘.๒ ทำให้ทราบโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๘.๓ ทำให้ทราบการเปรียบเทียบปณัตติวัชชะและโลกวัชชะในพระพุทธศาสนาเถรวาท